

▲ Krasec *Anthaxia nigrojubata incognita*.

▶ Červotoč *Ernobius kiesenwetteri*. Obě fotografie Zbyněk Kejval.

Pralesní reliktní druhy brouků nalezeny v CHKO Slavkovský les

Tomáš Fiala, AOPK ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Slavkovský les

Lesy v CHKO Slavkovský les si sice udržují dlouhodobou kontinuitu (Jaška et Krásenský 2017), jejich druhová skladba je ale změněna a těžební zásahy se ve větší či menší míře nevyhnuly ani těm nejvíce pralesním částem, jako jsou Kladské rašeliny. Na celém území Slavkovského lesa prakticky chybí dospělé jedlové porosty a mrtvé dřevo větších rozměrů, jež je hlavním biotopem broučích pralesních reliktnů, se vyskytuje pouze v rezervacích (Balín et Sychrava 2016). V minulosti tomu tak ovšem nebylo. Historické záznamy udávají na Chebsku výskyt významných pralesních reliktních druhů – kornatce velkého (*Peltis grossa*) (Dalla

Torre 1878), který potřebuje k vývoji trouchnivé smrkové zlomy (Busse et al. 2022), tesařička alpského (*Rosalia alpina*) v zachovalých bučinách (Riegger 1793), tesařička drsnorohého (*Aegosoma scabricorne*) v lužních porostech vrb a topolů v údolí Ohře (Heyrovský 1933) nebo v Lokti před nedávnem vyhnulý tesařík velký (*Cerambyx cerdo*) v prosvětlených doubravách (Fiala 2019).

Na jaře a v létě 2022 na stráni nad vojenskou střelnici v Dolním Žandově probíhal monitoring invazního kůrovce *Gnathotrichus materiarius*. Bylo zde postaveno 20 lapačů s různými feromony a volatilními látkami*.

Zdejší lesy jsou uměle vysazené, monokultur-ní smrkové porosty s příměsí buku a ojediněle se vyskytujícími jedlemi bělokorymi. Probíhá zde intenzivní lesnická těžba, hlavně z důvodu likvidace větrné a kůrovcové kalamity ve smrkových porostech. Mrtvé dřevo tady prakticky žádná nezůstává, proto byl velkým překvapením nález dvou pralesních jedlových druhů brouků, kteří se do lapačů chytili. Prvním z nich je krasec *Anthaxia nigrojubata incognita* (obr. 1) a druhým červotoč *Ernobius kiesewetteri* (obr. 2). V obou případech jde o zástupce reliktních druhů dokládajících kontinuitu jedlových pralesů (Škorpík et al. 2011, Eckelt et al. 2018). Krasec *A. nigrojubata incognita* je v Červeném seznamu veden jako kriticky ohrožený a červotoč *E. kiesewetteri* jako ohrožený. Ochrana dospělých jedlí v CHKO Slavkovský les dává zase trochu větší smysl, a Správa CHKO už proto dlouhodobě při obnově lesních hospodářských plánů nepovoluje mýtní těžbu všech jedlí bělokorych. A tyto nálezy jsou možná důkazem, že se naše snaha nemíjí účinkem. ■

Jedna ze zbylých (nevytěžených) jedlí na svazích vrchu Kružný nad střelnicí u Dolního Žandova. Foto Tomáš Fiala.

* Volatilní látky vylučuje stresovaná hostitelská dřevina a škůdci jsou schopni ji i v malých koncentracích detekovat. Nejběžnějšími volatilními látkami jsou např. etanol nebo α -pinen.

Použitá literatura:

- Balín D. et Sychrava J. (2016): Vývoj lesních ekosystémů v CHO Slavkovský les. – Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, Brandýs nad Labem, 49 pp.
- Busse A., Čížek L., Čížková P., Drag L., Dvořák V., Foit J., Heurich M. et al. (2022): Forest dieback in a protected area triggers the return of the primeval forest specialist *Peltis grossa* (Coleoptera, Trogossitidae). – Conservation Science and Practice 4: e612.
- Dalla Torre K. v. (1878): Entomologische Notizen aus dem Egerlande. – Jahres-Bericht des Natur-Historischen Vereins „Lotos“ 27: 91–208.
- Eckelt A., Müller J., Bense U., Brustel H., Bußler H., Chittaro Y., Čížek L. et al. (2018): „Primeval forest relict beetles“ of Central Europe: a set of 168 umbrella species for the protection of primeval forest remnants. – Journal of Insect Conservation 22: 15–28.
- Fiala T. (2019): K výskytu tesařka *Cerambyx cerdo* (Coleoptera: Cerambycidae) v Lokti. – Západočeské entomologické listy 10: 61–63.

- Fiala T. et Týr V. (2023): Dva zajímavé nálezy brouků (Coleoptera) reliktního charakteru v jedlových porostech v chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. – Západočeské entomologické listy 14: 23–26.
- Heyrovský L. (1933): Pozoruhodné nálezy československých tesaříků. – Časopis československé společnosti entomologické 30: 18–21. – Arnika 2: 2–6.
- Jaška P. et Krásenský P. (2017): Duchové pradávňých lesů – bezkřídlí krytonosci ve Slavkovském lese.
- Riegger J. V. (1793): Verzeichniss einiger böhmischen Insecten. (Coleopt., Lepidopt.). – Archiv der Geschichte und Statistik insbesondere von Böhmen: 133–193.
- Škorpík M. (2017): Buprestidae (krascovití). In: Hejda R., Farkač J. et Chobot K. [eds.] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Příroda 36: 612 pp.
- Škorpík M., Křivan V. et Kraus Z. (2011): Faunistika krascovitých (Coleoptera: Buprestidae) Znojemska, poznámky k jejich rozšíření, biologii a ochraně. – Thayensia 8: 109–291.
- Vávra J. Ch. (2017): Ptinidae (vrtavcovití). In: Hejda R., Farkač J. et Chobot K. [eds.] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. – Příroda 36: 612 pp.